

MEDIARECHT

AAK20116748

Prof. mr. A.W. Hins

Regelgeving en beleid

Op 17 juni 2011 stuurde de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap een brief aan de Tweede Kamer over het mediabeleid. Daarin zet zij uiteen hoe zij uitvoering wil geven aan het regeerakkoord wat betreft de landelijke publieke omroep, Wereldomroep, regionale omroep en omroeporkesten. Enkele van de plannen zullen een wijziging van de Mediawet eisen. Zo stelt de minister voor het budget van de landelijke publieke omroep structureel te verlagen met ruim € 127 miljoen per jaar. De wettelijk gegarandeerde rijksbijdrage moet dus worden aangepast. Daarnaast gaat het bestel op de schop. Vanaf 2016 zal er slechts ruimte zijn voor zes omroepverenigingen. De Wereldomroep houdt feitelijk op te bestaan. Ten slotte zal samenwerking tussen de landelijke en de regionale publieke omroep worden voorgeschreven (*Kamerstukken II 2010/11, 32 827, nr. 1*).

De genoemde plannen zijn besproken door de vaste commissie van OCW op 27 juni 2011, waarbij diverse moties zijn ingediend. Op 30 juni 2011 vonden de stemmingen plaats in de voltallige Tweede Kamer. Slechts de moties die waren ingediend door de regeringspartijen zijn aangenomen. Eén van de aangenomen moties verzoekt de regering ervoor zorg te dragen dat Radio 2 tussen 7.00 en 19.00 uur minimaal 35% Nederlandstalige muziek uitzendt. Een andere motie stelt voor dat omroepverenigingen een jeugd-lidmaatschap van € 7,50 gaan aanbieden aan jongeren tot 25 jaar (*Kamerstukken II 2010/11, 32 827, nr. 7, 9 en 24*).

Rechtspraak

Het Europese Hof voor de Rechten van de Mens wees een principieel arrest over de verhouding tussen het recht op privacy en de vrijheid van meningsuiting. De rijke Britse zakenman Mosley, tevens voorzitter van een internationale federatie voor auto- en motorsport, was met een verborgen camera gefilmd tijdens een orgie met vijf prostituees. Eén van de prostituees had de beelden verkocht aan de zondagskrant *News of the World*, die daarmee breed uitpakte. Niet alleen werden saillante foto's afgedrukt, ook werden de lezers uitgenodigd het filmpje te bekijken op de website van de krant. De Britse rechter legde een hoge schadevergoeding op wegens schending van de privacy. Voor Mosley

was dit maar een schrale troost. Hij vond dat *News of the World* hem van te voren had moeten waarschuwen, zodat hij de kans zou hebben gekregen in kort geding een publicatieverbod te vorderen. Naar zijn mening schoot het Engelse recht tekort, omdat een effectieve bescherming van de privacy eist dat het leed wordt voorkomen in plaats van gecompenseerd. Zijn klacht in Straatsburg was dat het Verenigd Koninkrijk een positieve verplichting bij artikel 8 en 13 EVRM had geschonden door geen wet te maken die de media verplicht potentiële slachtoffers van een publicatie tijdig te waarschuwen.

Het is zeer de vraag of een wet zoals door Mosley bepleit verenigbaar zou zijn met artikel 7 van de Nederlandse Grondwet. Niemand heeft in ons land voorafgaand verlof nodig wegens de inhoud van een publicatie. Een conflict tussen de Grondwet en het EVRM zal zich echter niet voordoen, want het Hof heeft de klacht afgewezen. Het Hof had geen enkele sympathie voor het gedrag van *News of the World* – dat twee maanden later wegens andere schandalen is opgeheven – maar een algemene wet die een preventieve controle verplicht stelt zou snel in strijd komen met artikel 10 EVRM. Mede gezien de ruime 'margin of appreciation' heeft het Verenigd Koninkrijk geen positieve verplichting bij artikel 8 EVRM geschonden (EHRM 10 mei 2011, *Mosley vs Verenigd Koninkrijk*, www.echr.coe.int, appl. 48009/08).

Het gebruik van een verborgen camera stond ook centraal in twee Nederlandse rechtszaken. In een civiele procedure heeft de Hoge Raad beslist dat de TROS gebruik mocht maken van heimelijk gemaakte opnamen in een callcenter van Pretium Telecom. Dit bedrijf had zich beroepen op de Leidraad van de Raad voor de Journalistiek, die bepaalt dat journalisten slechts in zeer bijzondere gevallen gebruik mogen maken van een verborgen camera. Alleen als er geen andere weg openstaat om een ernstige misstand aan het licht te brengen, zo bepaalt punt 2.1.6 van de Leidraad. Volgens de Hoge Raad is de journalistieke beroepsregel echter 'geen rechtens aan te leggen criterium, maar een omstandigheid die weliswaar in de regel gewicht in de schaal zal leggen, maar niet doorslaggevend behoeft te zijn'. Ook de overige klachten van Pretium werden verworpen (HR 8 april 2011, *Pretium Telecom vs TROS*, LJN: BP6165).

De tweede zaak betreft een kort geding over een heimelijk gefilmd gesprek in een tbs-kliniek. Beeld en geluid waren zonder toestemming door SBS6 uitgezonden in het televisieprogramma van Peter R. de Vries (zie *Katern* 115, p. 6464-6465, AAK20106464). In hoger beroep bekrachtigt het hof het verbod dat de voorzieningenrechter van de Amsterdamse rechtbank had opgelegd. Het Amsterdamse hof verwijst uitdrukkelijk naar de eigen normen van de journalistieke beroepsgroep, zoals deze blijken uit een uitspraak van de Raad voor de Journalistiek. Er wordt niet bij gezegd dat deze normen 'geen rechtens aan te leggen criterium zijn', maar dat kan komen omdat de zojuist genoemde uitspraak van de Hoge Raad pas een maand later zou worden gewezen (Hof Amsterdam 8 maart 2011, *SBS e.a. vs Koos H.*, LJN: BP6989).

Mag een journalist strafrechtelijke regels overtreden in het kader van de nieuwsgaring? In beginsel niet, maar er zijn uitzonderingen. Dit blijkt uit een strafzaak tegen de journalist Alberto Stegeman van het SBS6-televisieprogramma *Undercover in Nederland* en één van zijn medewerkers. De twee verdachten hadden een KLM-personeelspas vervalst om in het televisieprogramma aan te tonen dat de beveiliging van Schiphol niet deugde. Zij waren door de rechtbank Haarlem veroordeeld wegens valsheid in geschrifte, maar het Amsterdamse hof heeft in hoger beroep beslist dat de relevante artikelen van het Wetboek van Strafrecht buiten toepassing moesten blijven wegens strijd met artikel 10 EVRM. Stegeman kreeg van het hof alleen een boete voor het feit dat hij de valse pas niet meteen na de uitzending heeft vernietigd (Hof Amsterdam 28 april 2011, LJN: BQ2981 en BQ2983).

De strafzaak tegen Maurice de Hond inzake smaad jegens 'de klusjesman' uit de Deventer moordzaak is voorbij. Op 14 juni 2011 verwierp de Hoge Raad het cassatieberoep van De Hond tegen zijn veroordeling tot een gevangenisstraf van twee maanden voorwaardelijk met een proeftijd van twee jaar. Het strafrechtelijke arrest moet niet verward worden met HR 1 oktober 2010, *NJ* 2010, 529, dat gewezen werd in de civiele procedure van de klusjesman tegen De Hond. In de strafzaak had advocaat-generaal Silvis geconcludeerd tot vernietiging, omdat het gerechtshof onvoldoende rekening zou hebben gehouden met het feit dat een gevangenisstraf bij uitingsdelicten slechts bij hoge uitzondering mag worden opgelegd. De Hoge Raad laat de veroordeling echter in stand, waarbij hij eraan herinnert dat de gevangenisstraf geheel voorwaardelijk was (HR 14 juni 2011, LJN: BP0287).

Literatuur

- Peter C. Schouten, *Trial by media. Wie beschermt de verdachte in een mediaproces?*, Deventer: Kluwer 2011;
- Jens van den Brink, Christien Wildeman, 'Kroniek Persrecht 2009-2010', *Mediaforum* 2011-5, p. 130-147;
- Commissariaat voor de Media, 'Jaarverslag 2010', www.cvdv.nl.